

УДК 811.161.2'42:32

Н. В. Кондратенко

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТОК-ШОУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Статтю присвячено дослідженню мовленнєвих жанрів української політичної комунікації, що зумовило визначення типів комунікативної взаємодії, серед яких особливе місце належить агонально-аргументативним. Проаналізовано основний інтерактивний жанр політичного спілкування – ток-шоу, визначено його сутнісні ознаки та простежено лінгвопрадигматичні параметри. Запропоновано типології ток-шоу й виокремлено політичне ток-шоу як синкретичний жанр медіадискурсу і політичного дискурсу. Наголошено на особливостях структури й дискурсивних параметрів ток-шоу в українському політичному дискурсі.

Ключові слова: політичний дискурс, мовленнєвий жанр, агонально-аргументативний жанр, ток-шоу.

Актуальність теми дослідження. Дослідження політичного дискурсу в лінгвопрагматичному аспекті передбачає передусім увагу до типології мовленнєвих жанрів та її реалізації в сфері політичної комунікації [3]. Серед жанрів політичного спілкування на особливу увагу заслуговують ті, у яких мовна особистість політика виявляється повною мірою, тобто демонструє вербальні іміджеві характеристики не як підготовлені, штучні, а природні, притаманні саме мовцеві, а не створені командою фахівців. Спонтанність забезпечується умовами комунікації, що в сучасному політичному дискурсі трапляються дуже рідко: навіть усне мовлення політиків, політичні виступи перед аудиторією в реальному часі мають підготовлений характер. Політики-мовці спираються на підготовлений текст під час виступів у прямому ефірі на телебаченні, перед виборцями на мітингах, на прес-конференціях тощо. Серед мовленнєвих жанрів, що демонструють реальну мовну особистість політика, ми розглядаємо вияви усного діалогічного і полілогічного мовлення. Ці жанри передбачають високий ступінь невідповідності мовлення, вміння вступати в діалогічну взаємодію, контактувати зі співрозмовником та аудиторією, аргументативно відстоювати власну позицію та вливати на адресатів з метою змін їхніх переконань. Визначаючи цю групу мовленнєвих жанрів як агонально-аргументативні, ми уналежнюємо до них дебати, ток-шоу і прес-конференцію.

Ступінь розроблення проблеми в лінгвістиці. Проблема визначення мов-

ленневих жанрів. порушена ще у наукових розвідках М. Бахтіна, належить до основних завдань сучасної лінгвістичної прагматики (Ф. Бацевич, В. Дементьєв, К. Сєдов, Т. Шмельова та ін.). В аспекті політичної лінгвістики цю проблему висвітлено у працях О. Билінської, Л. Завальської, Л. Стрій, О. Шейгал та ін., однак не всі жанри політичної комунікації знайшли належне висвітлення в сучасних дослідженнях. Зокрема це стосується діалогічних і полілогічних форм мовленнєвих жанрів політичного дискурсу, серед яких особливе місце належить жанру ток-шоу.

Мета дослідження – виявити структурно-семантичні й жанротвірні ознаки українських політичних ток-шоу.

Об'єкт дослідження – український політичний дискурс, **предмет** дослідження – агонально-аргументативний мовленнєвий жанр ток-шоу в українській політичній комунікації.

Матеріалом дослідження слугували стенограми українських політичних ток-шоу «Свобода слова», «Чорне дзеркало», «Шустер Live», «Велика політика», «Право на владу» та інші за період 2010–2017 роки.

Викладення основного матеріалу дослідження. Агонально-аргументативні жанри скерована на перемогу у боротьбі за владу (основна мета політичної комунікації – О. Шейгал [9]) та передбачають наведення доказової бази (раціональних та ірраціональних аргументів) на користь мовця. Специфікою текстів цього жанру є представлення політиків як реальних мовних особливостей через інтерактивний характер спілкування та значний ступінь його непередбачуваності. На відміну від інших текстів, навіть оприлюднених в усній формі, наприклад, виступів і звернень політиків, агонально-аргументативні мають високий рівень спонтанності, що дає змогу вивчати особливості мовленнєвої поведінки саме політиків-мовців. В усіх інших випадках тексти готує прес-служба або іміджмейкери, які, безумовно, враховують особливості комунікативного портрету політика, однак нав'язують останньому штучні іміджеві характеристики, нівелюючи природні. Зважаючи на це, тексти, що одночасно мають ознаки спонтанності і підготовленості навіть у межах групи агонально-аргументативних жанрів (напр., прес-конференція), є неоднорідними за лексико-семантичним наповненням і граматичною будовою.

Вважаємо, що агонально-аргументативні жанри мають наступні ознаки: 1) інтерактивність – реалізація питально-відповідної взаємодії в режимі реального часу; 2) спонтанність – непередбачуваність мовлення (або мінімізація підготовленості за умови наявності у співрозмовників «домашніх заготовок»); 3) діалогічний або полілогічний характер – спілкування відбувається між двома або кількома мовцями-політиками, 4) усна форма; 5) наявність аудиторії як непрямого адресата або спостерігача – комунікація відбувається з розрахунком на «театральний ефект», тобто мовці очікують від аудиторії підтримки і відповідної реакції; 6) перевага сугестивності над інформаційністю – метою взаємодії є презентація політика як мовної особистості та переконання аудиторії в

його підтримці, а не подання актуальної інформації.

Розглянемо один із агонально-аргументативних жанрів – ток-шоу. Ток-шоу є одним із порівняно нових жанрів для українського інформаційного простору, він набув поширення в останні десятиліття і є вторинним щодо аналогічних жанрів, представлених у західних мас-медіа. Здебільшого ток-шоу визначають як один з телевізійних жанрів, що є цілком логічним, оскільки він функціонує виключно в телевізійному форматі та є синтезом вербального, візуального та аудіального видів мистецтв. Термін ток-шоу (англ. *talk-show*) вказує на поєднанні розмови з виставою з домінуванням першого складника, тому вербальний компонент є найпотужнішим у цьому жанрі. Л. Писаренко вважає ток-шоу особливим типом дискурсу в межах телевізійного дискурсу, що має гібридний характер та наголошує на тому, що важно розмежувати вербальний і візуальний компоненти ток-шоу, у якому поєднано такі жанри, як інтерв'ю, вікторини, дебати, сіткоми тощо [8, с. 166]. На думку дослідниці, гібридність виявляється і в поєднанні інформаційної та розважальної функцій ток-шоу та інституційного й побутового дискурсів. Характерною ознакою ток-шоу є інтерактивний характер й телевізійний формат: обговорення проблемного питання або розважальна тематика під модеруванням ведучого і кількох учасників за умови обов'язкової присутності в студії зацікавленої аудиторії. О. Ларіна визначає ток-шоу як «інтерактивний процес мовленнєвої взаємодії телекомунікатора і телеаудиторії, що має певні національно-культурні особливості, які виявляються в ситуації міжособистісного спілкування, ускладненого умовами масової комунікації та інституційним статусом телекомуніканта» [5, с. 6] та називає основні ознаки ток-шоу: типові учасники, хронотоп, цілі, цінності, стратегії, тематику, жанри (різновиди), прецедентні тексти, дискурсивні формули, сценарність і драматургічність. Х. Дацишин виокремлює такі ознаки ток-шоу: «представники різних політичних сил, громадські діячі висловлюють свої міркування про ту чи іншу суспільно важливу проблему; реакцію глядачів у студії на аргументи учасників можна побачити на екрані у графічному відображенні» [1, с. 227]. На думку Н. Островської, політичні ток-шоу можуть бути представлені різними моделями, зокрема, інфотейменту, публічної презентації влади, політичного театру, медіагри, активного посередника в суспільному діалозі, дослідження яких ще потребують уваги науковців [7, с. 288], але характерною рисою ток-шоу дослідниця називає поєднання інформативності з розважальністю.

Серед основних типів ток-шоу виокремлено політико-аналітичні, розважальні, інтелектуальні, детективні і пародійні [5, с. 7]. Проте, на нашу думку, ця типологія має логічні суперечності. Передусім зазначимо, що всі ток-шоу є розважальними, навіть інтелектуальні та аналітико-політичні, оскільки це є їх основним призначенням як тележанру: «Розважальність передачі, її скандальність, резонанс в інших ЗМІ підвищує рейтинг» [6, с. 337]. На українському телебаченні представлено як власне розважальні ток-шоу, так і політичні, метою яких є представлення політиків і політичних позицій у формі виступів і

обговорень. Л. Завальска зазначає: «Якщо ток-шоу є політичним, то і проблема належить до політичної сфери і є актуальною як для безпосередніх учасників, так і для потенційної аудиторії» [2, с. 31]. Політичні ток-шоу створюються за однаковими параметрами: наявність актуального питання для обговорення, активна позиція ведучого-модератора, виступи запрошених політиків, оприлюднення студійної дискусії між учасниками – ведучим, політиками, присутніми в студії експертами, презентація реакції аудиторії. Кількість політичних ток-шоу останнім часом лише збільшується, зокрема напередодні чергових виборів, паралельно з відомими телепрограмами, частина з яких уже зникла з телеекранів, – «Чорне дзеркало», «Свобода слова», «Шустер Live», «Велика політика», «Право на владу», з'являються нові – «Пульс», «Український формат», «Народ проти», «Прайм-тайм» тощо. Усі вони мають схожий формат, проте окремі складники можуть відрізнятися: кількість учасників, ступінь спонтанності, рівень залучення аудиторії тощо. Як жанр ПД ток-шоу демонструє мовленнєву діяльність політиків – у формі монологічних виступів, значною мірою підготовлених, і діалогів та полілогів, що здебільшого мають спонтанний характер. Ток-шоу представляє політиків як реальних мовних особистостей, і це дає змогу говорити про їхні комунікативні портрети та специфіку мовленнєвої поведінки.

За структурою ток-шоу містить вступну частину (окреслення теми обговорення ведучим), виступи запрошених ораторів (політиків, журналістів, медіа експертів та ін.), обмін думками щодо обговорюваного питання між учасниками, представлення реакції аудиторії (в активній або пасивній формі), завершення обговорення (підсумки ведучого). Під час перебігу ток-шоу ведучий активно керує взаємодією: надає слово, перериває учасників, корелює їх дії тощо. Дослідники відзначають важливу роль ведучого у ток-шоу, який здебільшого визначає імідж програми: «від нього залежить драматургія шоу – психологічна атмосфера, нагнітання і розрядження обстановки, контроль емоцій аудиторії» [4]. Незважаючи на те, що ведучий повинен бути нейтральним та об'єктивним, «від нього очікують досить провокативних запитань» [8, с. 177]. Початок ток-шоу має монологічний характер, напр.: *Ведучий: Я вітаю усіх, хто в цю хвилину дивиться телеканал «Інтер». У прямому ефірі «Велика політика і я, її ведучий, Євген Кисельов. Сьогодні у випуску (Велика політика. 7.03.2010).* Заявлення теми і учасників мають інформаційний характер і виконують інтригуювальну функцію для телевізійних глядачів: вибір політиків-учасників орієнтований на «горизонт очікування» реципієнтів. Ведучий окреслює коло основних проблем, оголошує учасників і запрошених гостей. Запрошення до студії політиків, комунікативна поведінка яких має епатажний або провокативний характер, сприяє підвищенню глядацького інтересу більше, ніж участь у ток-шоу фахівців у відповідній галузі політичного чи економічного життя. Крім того, рівень ток-шоу визначається і на підставі участі в ньому знакових політичних фігур – очільників держави і політичних партій, відомих політиків

або журналістів, громадських діячів.

Після оголошення теми обговорення виступають основні запрошені оратори з підготовленими виступами тривалістю 3-10 хвилин, напр.: **А. Яценюк:** *Всім доброго вечора. Дякую за можливість виступити у вашому ефірі. Тому що це можливість пояснити людям, розкрити відверто і чесно позицію. В цьому і повинна бути нова ознака нової української політики. Зараз у нас ситуація така, що, ви знаєте, простих і хороших рішень немає. Є складні рішення. Інколи бувають погані, а інколи буває вибір між поганими і дуже поганими рішенням...* (Свобода слова. 15.09.2014). Виступи мають монологічний характер і підпорядковані меті сформулювати позицію політика щодо обговорюваної проблеми. Основні спікери, яким надають слова на початку ток-шоу, задають магістральні вектори розгортання обговорення, тому здебільшого представляють або протилежні, або суперечливі позиції. У такий спосіб створюється колізія, активізується аудиторія та формується конфлікт, тому запрошені політика переважно є політичними опонентами. Зважаючи на це, вибір спікерів залежить від обраної теми ток-шоу: запрошені політики, що мають безпосереднє відношення до обговорюваної проблеми, або виступають негативно щодо актуальної проблеми або ситуації. Також вибір основних спікерів орієнтований на аудиторію, оскільки розважальний елемент домінує в ток-шоу, що зумовлює вибір активних, впевнених і подекуди скандальних ораторів. Останній факт пояснює, чому в усіх українських політичних ток-шоу фігурують ті самі політики: Ю. Тимошенко, І. Богословська, В. Рабинович, А. Яценюк, О. Ляшко, В. Литвин та ін.

Після виступу кожного триває дискусія: запрошені учасники й аудиторія можуть поставити запитання оратору й взяти участь в обговоренні основних тез його виступу, напр.: **Ю. Тимошенко:** *Ага. А я хочу у Добкіна запитати... По-перше: яку країну ви збираєтеся будувати? І який порядок? Це та країна і той порядок із золотими унітазами, із золотими батонами, з «межигір'ями», з усім... з усією тією ганьбою, яку країна побачила до революції і після?... З венеціанськими палацами Пионки?* (Свобода слова. 5.05.2014). Учасники комунікативної взаємодії ставлять запитання і коментують попередні виступи, дають оцінки й висловлюють своє ставлення до почутого, напр.: **І. Геращенко – О. Лавриновичу:** *Шановний пане Міністре, ви – щаслива людина, то для вас рішення Конституційного Суду є зрозумілим. От я належу до тієї також великої частини українців, яким воно незрозуміле. Тому що Конституція України все ж таки говорить не про волю і права народного депутата, а про те, що джерелом влади в Україні є народ* (Шустер Live. 9.04.2010). З огляду на це, обговорення становить комплекс діалогічних єдностей, тому що відбувається обмін репліками та надаються відповіді на поставлені питання. Ця частина ток-шоу є діалогічною, інші учасники активно в обговорення не втручаються. На цьому етапі завданням усіх присутніх є уточнити основні тези попереднього виступу, змусити політика-оратора висловитися без підготовки і пояснити

представлену позицію, а також знайти проблемні питання його виступу. Османне завдання може бути реалізовано як мовленнєва провокація: поставлені питання не стільки стосуються виголошеної доповіді, а апелюють до особистості політика або його певних дій чи загалом поведінки в політичному просторі, напр.: **М. Скорик:** *...Я чітко завжди, як і мої колеги, заявляв, що ми вважаємо Крим виключно українською територією, і ніяких інших розглядів бути не може.* **С. Таран:** *Української влади чи російської?* **М. Скорик:** *Дайте мені завершити...* (Свобода слова. 12.05.2015). Позначена репліка містить сарказм та апелює до політичних уподобань опонента, а не його позиції, висловленої під час виступу.

Згодом розпочинається основна частина, що передбачає полілогічну розмову й обговоренні проблемних питань, у якому беруть участь усі запрошені в порядку, визначеному ведучим. Полілоги репрезентовані стислими, але влучними репліками ведучого і запрошених політиків і журналістів. Насамперед, це діалоги / полілоги ведучого з політиками, напр.: **А. Куликов:** *А може, тому, що Україна стала об'єктом зовнішньої агресії, пане Шуфрич?* **Н. Шуфрич:** *Пане Андрію, якщо наша влада... наша влада офіційна не визнає факт зовнішньої агресії, не примушуйте це говорити мені за владу.* **Б. Кушнірук:** *Несторе Івановичу, Верховна Рада прийняла рішення про визнання агресії* (Свобода слова. 9.03.2015) та полілоги політиків без участі ведучого, напр.: **В. Шабунін:** *...У мене запитання: де підписи фракції БЮТ під постановою про звільнення Яреми? Чому Єгор Соболев опирається на свій комітет у цій боротьбі один і опирається лише на одну фракцію у коаліції?* **В. Івченко:** *Я вам скажу відверто. Сидить пан Єгор – він чітко скаже, що більшість депутатів фракції БЮТ, особисто я підписав саме ту постанову: про відставку генпрокурора Яреми. Так, Єгоре? Є. Соболев:* *Ти підписав, але, на жаль, більшість твоїх однопартійців – ні. Включно із самою Юлією Тимошенко. Я дуже прошу, щоб ти переконав їх це зробити* (Свобода слова. 2.02.2015). Тривалість таких виступів обмежена 1-3 хвилинами. Саме цей етап ток-шоу демонструє спонтанну мовленнєву поведінку політиків, тому на ньому частотні конфлікти, скандали, взаємні звинувачення тощо. Основними комунікативними стратегіями на цьому етапі є дискредитативна й заперечувальна: політики намагаються заперечити висловлення опонентом положення, критикують співрозмовників, іноді приносять і звинувачують одне одного, напр.: **К. Левус – В. Рабиновичу:** *Ви не проголосували за жоден законопроект, який посилює національну безпеку. Ви не проголосували за те... за визнання Росії агресором. Розумієте? Жодного цього питання немає. І ви зараз кажете: «Давайте захищатися від цієї агресії». Ви, по суті, є представниками цього агресора у Верховній Раді України. І зараз є верхом аморальності і цинізму вчити нас тут моралі* (Свобода слова. 20.04.2015). На цьому етапі фіксуємо перехід на особистості, що на мовно-му рівні передусім виражається у використанні стилістично зниженої лексики, оцінних номінацій і суджень, напр.: **О. Тягнибок:** *Ми в своїх проблемах*

в Україні розберемось, хай не пхаються до нас. Вічні наші проблеми тільки через те, що воно прийде, тут сяде і почне дзякати, і результат, що ми зараз будемо мати конфлікт (Шустер Live. 9.04.2010).

Активне обговорювання проблем іноді має настільки жвавий характер, що ведучий втрачає ініціативу і не може зупинити учасників спілкування. За таких умов ток-шоу переривається рекламною паузою, зокрема якщо воно транслюється в прямому ефірі. У такому разі продовження телепрограми має місце після перерви з коментарів ведучого, напр.: **А. Куликов:** *Ми повернулися до студії «Свободи слова», і при центральному мікрофоні Ігор Сметко: лідер... голова всеукраїнської громадської організації «Сила і честь» і голова Служби безпеки України 2003–2005-го років. Пане Сметко, сьогодні стала відома заява Дмитра Яроша: лідера «Правого сектору». Він сказав в інтерв'ю на одному із телевізійних каналів, що українській армії потрібно готуватися не лише до оборони, а й до наступу, тому що без цього – слова Яроша – війну не виграти. Що ви скажете з цього приводу?* (Свобода слова. 22.06.2015). Ведучий модерує в такий спосіб перебіг подій у ток-шоу, він може не лише зупинити політиків під час виступів, а й провокувати їх до певних дій чи вступати з ними в суперечки, напр.: **А. Куликов:** *А є достатньо сил, щоби перекрити такі ділянки?* **А. Парубій:** *Я тільки Вас прокоментую. Ви розумієте, чи сил достатньо, чи недостатньо – це інше питання* (Свобода слова. 15.06.2015). Зважаючи на це, в українських політичних ток-шоу, ведучий є активним учасником обговорення: він не лише привертає увагу завдяки своїй харизматичності та активній мовленнєвій поведінці, а й вступає у взаємодію з політиками, коментуючи і навіть оцінюючи їх позицію.

Специфікою ток-шоу як жанру ПД вважаємо відкритість його меж: учасники розширюють континуум спілкування, переносячи спілкування за лаштунки телевізійної студії. Так, конфлікти, що виникли під час обговорення в студії, мають продовження під час перерви, напр., бійки і сутички, що мали місце після ефірів у ток-шоу між такими політиками, як С. Мельничук і Д. Лінько, К. Стогній і Ю. Гримчак, О. Вілкул і В. Парасюк та ін. Ці конфлікти також ставали предметом висвітлення ЗМІ і сприймалися аудиторією як продовження ток-шоу. Це вже стає одним із складників політичних ток-шоу: політичні опоненти демонструють вихід поза межі формату телевізійної програми, наголошуючи на «справжності», реальності своїх дій. У такий спосіб, на нашу думку, нівелюється думка про умовність політичних дій в телеефірі, про їх замовний і підготовлений характер, проте насправді і цей поза студійний «екшен» також є елементом ток-шоу.

Агональність політичних ток-шоу зумовлена змагальним характером цього жанру: кожний учасник не лише представляє власні політичні пріоритети, а й активно критикує опонентів, намагаючись одержати підтримку аудиторії і в такий спосіб «перемогти» у мовленнєвому змаганні. Зважаючи на це, у промовах політиків частотними є звернення до аудиторії, риторичні й відкриті питання,

емоційні коментарі тощо, напр.: **П. Порошенко:** *Чому ми перемогли на «майдані»? Тому що ми були єдині. Чому вдалася перемога? Тому що лідери «майдану» не розсварилися. Якби почали лити бруд один на одного, якби почали битися, там, на сцені Майдану або під нею, то Янукович і досі сидів би в кріслі, і досі би грабував країну* (Свобода слова. 13.05.2014); **О. Богомолець:** *Скажіть, будь ласка: а хто гарантує лікарям, які сьогодні працюють на бойових територіях, – хто їм сьогодні гарантує життя і здоров'я? Хто сьогодні гарантує життя і здоров'я людям, які йдуть у кіно, які йдуть у супермаркет? Тобто у нас сьогодні у державі відсутня...* (Свобода слова. 10.11.2014). Ступінь підтримки учасників аудиторією стає тим мірилом, оцінкою мовленнєвих дій, що і визначає переможців. Це може бути як підтримка у вигляді оплесків у студії, у вигляді виступів глядачів, а також в унаочненні реакції-підтримки у вигляді результатів голосування, як це прийнято, наприклад, у ток-шоу «Шустер Live». Найвищі показники підтримки і забезпечують перемогу відповідного політика-мовця, а визначення рівня цієї підтримки стає елементом розважальної частини ток-шоу.

Аргументативність мовленнєвих дій політиків здебільшого представлена в частині монологічних виступів, напр.: **В. Литвин:** *...Разом з тим я візьму на себе сміливість нагадати, що коли мене обрали головою Верховної Ради у грудні 2008 року, до речі, то голоси забезпечила не коаліція, бо коаліція дала менше 190 голосів, а 50 голосів – це були голоси фракції комуністів, Партії регіонів і блоку, який я представляю. Тому я переконаний, що треба сюжети готувати точно, це, по-перше. По-друге, шановні колеги і всі, хто нас дивиться, я не бачу абсолютно конфлікту в Україні. Є конфлікт українських політиків, які не можуть до цього часу поділити владу в країні, а відтак проблему коаліції, майбутньої і попередньої зробили темою першорядної ваги* (Велика політика. 7.03.2010). Доказовий характер політичних виступів тут експлікований чітким структуруванням промови, що має характер прямого доведення: висловлена теза спирається на переконливі аргументи. Ключова теза виступу, сформульована на початку, підкріплена аргументами, якими слугують фактичні твердження – переконливі факти, цифрові відомості, історичні довідки тощо, напр.: **П. Порошенко:** *... І взагалі, у банкірів існує таке прислів'я. Повага до тебе вимірюється кількістю кредиту, який ти можеш взяти, його вартістю, от скільки тобі можуть дати грошей. Можу сказати, що на сьогоднішній день одразу же після передачі влади, кількість грошей, які пропонують країні, зростає втричі. Ставки, по яким пропонують гроші сьогодні Україні, скоротилися з 12,5% річних, до сьогоднішніх 5. Це ціна грошей, яка на сьогоднішній день має платити держава за запозичення* (Шустер Live. 19.04.2010); **А. Яценюк:** *Росія зобов'язана була Україні поставляти за міжнародною угодою до 2009 року газ по 50 доларів. На це є документ, на це є міжурядова угода. Чому здали, це окрема історія. Але 2009 року підписується ще одна геніальна угода. Коли мова іде про ціну на газ, треба говорити тільки цей фрагмент. Є така штука,*

Інтернет називається. Можна дуже легко у неї зайти і побачити, по чому купують наші європейські партнери, ну, це, м'яко кажучи, не самі бідні країни в світі, газ. Стокова ціна, або більш простіше, ціна на біржі газу від 170 до 200 доларів. По чому купує Україна? 330 доларів (Шустер Live. 19.04.2010). Насичення тексту цифровими відомостями, історичними фактами і довідками, цитатами (зокрема з мало відомих джерел) свідчить про підготовленість виступів політиків. Наведені приклади демонструють підготовленість промови та актуалізують її інформаційну, а не розважальну функцію, однак водночас посилюють аргументативний складник.

Аргументативність у ток-шоу виявляється на рівні переконування реципієнтів: політик вдається до впливових риторичних прийомів, використовуючи імплікатури і трюїзми, напр.: **В. Балага: Політики влюбій країні собі можуть дозволити стільки, скільки їм це дозволяє суспільство. Ми розпочали тему з пониження температури в Україні. Кожний день, де виникають проблеми, в ЖЕКУ, в місті, в районі, на дорозі преса кристально до цього приділяє велику увагу. Всі вже бігають і хочуть скоріше виправити ситуацію. Я вважаю, що якщо преса так само буде важно не тиждень, не місяць, а постійно прискіпливо відноситись до політиків, до високопосадовців, я нема другого виходу як ставати в коридор, який сьогодні є у західних політиків. Тобто висновок один – собі політик може дозволити стільки, скільки йому дозволяє громада, в якій він проживає, завдячуючи якій працює і дістає зарплату від платників податків** (Велика політика. 3.02.2012). У цьому прикладі рамкова композиція виступу політика дає змогу сформулювати тезу у вигляді трюїзму, а завдяки наведеній аргументації підтвердити її і завершити повторенням цієї ж думки свій виступ.

Утім, на стадії полілогічної взаємодії замість раціональної аргументації переважають емоційні аргументи та психологічні прийоми, здебільшого некоректного типу, напр.: **О. Царьов: Я хочу сказати, що Ви не смілива людина, не герой, тому що Ви прийшли. О. Горбенко: Я на двадцять твоїх стволів виходив, а в тебе пістолет випадав... А. Куликов: Все, все, все. О. Царьов: Дивись, що в тебе випадає зі штанів** (Свобода слова. 14.04. 2014). Основне місце належить «аргументам до людини», що охоплюють апелювання до віку, до інтелектуального рівня, до статі, до досвіду тощо, напр.: **С. Семенченко – О. Ляшку: Ви аферист і шахрай** (Шустер Live. 26.10.2014); **О. Вілкул – В. Парасюку: Розказую для людини з освітою вісім класів, не до кінця адекватної** (Прайм-тайм. 22.09.2016). В українському політичному дискурсі перехід до особистісних звинувачень і негативних характеристик опонента має місце досить часто. Крім того, аргументація в ток-шоу має переважно ірраціональний характер, що скеровано на емоційне сприйняття спілкування аудиторією, напр.: **Ю. Тимошенко: Але сьогодні, на цю хвилину у нас окупований Крим, на цю хвилину на сході України вбивають українців, на цю хвилину у нас проведені незаконні референдуми в Донецькій і Луганській області...** (Свобода

слова. 19.05.2014); **О. Ляшко:** *Сиди у Дніпропетровську, сиди у Донецьку, а не на Капрі. Вибач, якщо ти патріот, здай ізраїльський паспорт, здай мальтійський паспорт, здай швейцарський паспорт, привези свою сім'ю в Україну... Моя сім'я в Україні* (Свобода слова. 18.08.2014). Цей тип аргументації здебільшого характерний для політиків-популістів, проте в усіх виступах фіксуємо звернення до емоцій аудиторії.

Висновки і перспективи дослідження. Ток-шоу як жанр політичного дискурсу поєднує ознаки інформаційності та розважальності; має інтерактивний характер, що репрезентовано діалогами і полілогами учасників; інтегрує агональність з аргументативністю з наданням переваги першому параметру; має закріплену структуру і хронотоп. Серед використаних у ток-шоу мовних засобів на перший план виходить емоційно-експресивна і стилістично знижена лексика, риторичні й відкриті питання.

Література

1. Дацишин Х. П. Пейоративна лексика в політичних ток-шоу // Теле та радіожурналістика. 2011. Вип. 10. С. 227–230.
2. Завальська Л. В. Комунікативні стратегії і тактики в політичному інтерактиві: лінгвопрагматичний аспект: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова. Одеса, 2017. 221 с.
3. Кондратенко Н. В. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу // *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. пр. 2017. Вип. 9. С. 18–22.
4. Кондратьева Н. Е., Мордовина Л. В. Ток-шоу как жанр современной массовой культуры // *Аналитика культурологии*. 2008. № 12. С. 205–210. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/tok-shou-kak-zhanr-sovremennoy-massovoy-kultury>
5. Ларина Е. Г. Лингвопрагматические особенности ток-шоу как жанра телевизионного дискурса: автореферат дисс. на соискание ученой степени к.филол. н. спец. 10.02.04 – германские языки. Волгоград, 2004. 20 с.
6. Майорова М. Є., Чекмишев О. В. Поняття політичного ток-шоу як розважального стилю // *Молодий вчений*. 2016. Вип. 7 (34). С. 335–338.
7. Островська Н. В. Характерні риси і критерії моделі політичних ток-шоу // Теле та радіожурналістика. 2014. Вип. 13. С.282–290.
8. Писаренко Л. М. Дискурс політичного ток-шоу як гібридний тип дискурсу // *Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія*. 2014а. Вип. 692–693. С. 165–169.
9. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: [монография]. М.: Гнозис, 2004. 326 с.

References

1. Datsishin Kh. P. Peyorativna leksyka v politychnykh tok-shou // *Tele ta radiozhurnalistyka*. 2011. Vyp. 10. S. 227–230.
2. Zavalskaya L.V. Komunikatyvni stratehiyi i taktyky v politychnomu interaktyvi: lnhvoprahamatychnyy aspekt: diss. for obtaining sciences. Degree Candidate filol Sciences: 10.02.01 - Ukrainian language. Odesa, 2017. 221 p.
3. Kondratenko N. V. Typolohiya movlennyevykh zhanriv ukrayins'koho politychnoho dyskursu // *Studia Philologica* (Filolohichni studiyi): zb. nauk. pr. 2017. Vyp. 9. S. 18–22.
4. Kondrat'eva N. E., Mordovin L.V Tok-shou kak zhanr sovremennoy massovoy kul'tury //

- Analytika kul'turolohyi. 2008. No. 12. P. 205-210. [Electronic resource]. Access mode: <https://cyberleninka.ru/article/n/tok-shou-kak-zhanr-sovremennoy-massovoy-kultury>
5. Larina E. G. Linyvoprahmatycheskye osobennosti tok-shou kak zhanra televyzyonnoho dyskursu: avtoreferat dyss. na soyskanye uchenoy stepeny k.fylol. n. spets. 10.02.04 – Germanic languages. Volgograd, 2004. 20 p.
  6. Mayorova M. Y., Chekmishev O. V. Ponyattya politychnoho tok-shou yak rozvazhal'noho stylyu // Molodyy vchenyy. 2016. Vyp. 7 (34). S. 335–338.
  7. Ostrovska N. V. Kharakterni rysy i kryteriyi modeli politychnykh tok-shou // Tele and radio journalism. 2014. Issue 13. P.282-290.
  8. Pisarenko L. M. Dyskurs politychnoho tok-shou yak hibrydnyy typ dyskursu // Scientific Bulletin of the Chernivtsi University. German philology. 2014a Whip 692-693. Pp. 165–169.
  9. Shaigal E.I. Semyotyka polytycheskoho dyskursu: [monohrafyya]. M .: Gnosis, 2004. 326 pp.

Kondratenko N. V.

GENRE FEATURES OF TALK-SHOWS IN THE UKRAINIAN POLITICAL DISCOURSE

The article is devoted to the study of the speech genres of Ukrainian political communication, which determined the types of communicative interaction, among which a special place belongs to the agonally-argumentative. The main interactive genre of political communication – talk-show, the main features of it and its linguistic and paradigmatic parameters are determined. The typologies of talk shows and the political talk show as a syncretic genre of media discourse and political discourse are singled out. It is emphasized on the peculiarities of the structure and discursive parameters of talk shows in the Ukrainian political discourse. It is proved that talk shows as a genre of political discourse combines signs of information and entertainment; has an interactive character, represented by the dialogues and the participants' polyses; integrates agonality with argumentation with the benefit of the first parameter; has a fixed structure and a chronotope. Among the speakers used in the talk shows are the emotional expression and stylistically reduced vocabulary, rhetorical and open questions.

Keywords: *political discourse, speech genre, agonally-argumentative genre, talk-show.*